

15. szám.
Dec. 10-én 1859.

Megjelenik minden szombatnapon egy iven sokféle képpel ellátva.
Előfizetési ár : Évharmadra, azaz sept.—dec. hóra **2 pft.**, vagy **2 ft. 10 kr.** uj pénz; egész évre **6 pft.**, vagy **6 ft. 30 kr.** uj pénz. — Előfizethetni minden postahivatalnál és könyvárusnál.
Kiadó-hivatal : Pesten egyetem-utca 4-dik szám.

IV. kötet.

M A G Y A R   D I V A T .

Ismét, ismét viseljük hát
 Azt a mentét, azt a ruhát,
 A mit hordtak őseink;
 Régi dolmány, régi kalpag
 S kik a honért éltek haltak,
 Feltámadnak hát megint.
 Látásodra bár a léha
 Itt ott kaczagja fakad . . .
 Hadd kaczagjon, majd elhagyja :
 Magyar, ne szégyeld magad!

Ne szégyeld a viseletet,
 Miben apád ellehetett
 S boldog öregséget ért.
 Ki tudja e boldog korbul,
 Mikor a ruha megfordul
 A jobb év is visszatér?
 Fintorítsa félre arczát,
 A ki jobb jövőt tagad.
 Te kérjed azt s hidd, hogy eljön.
 Magyar, ne szégyeld magad.

Kinek lábán sarkantyú peng
 Arról tudod, hogy az nem czenk,
 A bámész nevesse bár.
 Az órgyilkos és a gyáva
 Nem ver pengőt a sarkába :

— Az elfut, vagy lesbe áll.
 Szembenézesz, valót mondasz,
 Hogyha szived kifakad.
 Ez a te régi jellemed
 Magyar, ne szégyeld magad.

Aranycsipkés főkötőben,
 Olyan búbajos a nőnem,
 Miként tündér-asszonyok.
 Szüzpárta, nem csak viselve,
 Hanem meg is érdemelve,
 A homlokon úgy ragyog.
 Tüneményes idők járnak!
 Férfi szive úgy dagad.
 Kétszerte szebb minden asszony :
 Magyar ne szégyeld magad!

Hadd gyászolja Európa
 Zsákruhába', gyászszubonyba'
 Vesztett reményéseit.
 Ha mi nekünk szép az élet
 Azért minket ki ítélhet?
 Jó az Isten, megegít!
 Önbecsülés, hazafiság
 Legyen hát, ha kell „divat,“
 Akár mit mond rá a világ,
 . . . Magyar ne szégyeld magad!

K—s M—n.

K R Ó N I K Á S A D O M Á K.

Miként támadnak és változnak a helynevek.

Ott, hol a Sajó- és Túróczvölgy összevág, hol most a jó csinált úton keresztülmenni félóráig sem tart, a régi időkben, míg oda rendes országút nem épült, ki a völgyön etetés nélkül keresztülatolni szándékozott, annak jó száraz időt kellett választania; különben a ki tavaszi vagy őszi esős időben indult a rettenetes útnak, nagy szerencséje volt, hogyha a feneketlen sár és ingovány közti vergődésben, csak az egyik lova bőre jutott a hátulsó saraglyába. Nagyon természetes, hogy az izgékony magyar ember, kinek soha sem volt kenyerere a béketűrés, ezen kinos állapotot szó nélkül ki nem állhatta, hanem egész az elkárhozásig dörgött és morgott; útat, helyet és vidéket szidott és átkozott. De a mint a legközelebbi dombhoz ért, s arra kikapaszzkodhatott, megkönnyült az út, vége szakadt minden bajnak; az előbb morgó útas — mintha a lélek szállta volna meg — egészen más emberré lön. Ezért az ezen dombon épült falut Szentlélek-falának nevezték el.

A falu ezen nevezetet egész József császár idejéig megtartotta. Ekkor valami útmérő biztos vetődött a Sajóvölgyre; ez szalmakötelet kötve a kerekküllőre szalmás kerekével keresztül-kasúl felmérte az itteni utakat. Elért a mondott helyre is. A völgyön keresztül, az ő kocsija is csak oly fontolva haladt, mint más jámboroké; de a mint a völgyből a dombra kapott, kocsisa a jó útnak megörült, lovai közé vágott, a sebesen nekiindult kocsi szalmás kereke úgy ütődött valami nagy köbe: hogy az azonnal összetört; sőt a kerekforgást számoló pápaszemes biztos is kirepült a kocsiuülésből.

A biztos, az esés után a földről felkelve, jóformán ki sem egyenesedhetett, legalább a port ruhájáról nem verte le, mikorra a biztosra váró falubíró a helyszínén termett, levett kalappal várta, miben lehetne annak a valóságos földmérőnek szolgálatára; de ez, hol sérült vállsontjához, hol lábszarához kapva sziszegett, közbenkőben szitkozódva egyet mordúlt, csak hosszabb idő mulva tudakolá haragosan a rábámuló bírótól:

— Micsoda falu ez?

A bíró tartva attól, hogy a haragos úriember

bosszúságában még olyat is mondhatna, mi az ő falujok becsületes nevét bepizkolhatná, kerülte az egyenes feleletet; a bírópálcza végén álló kalapján először egyet fordított, azután nagyot nyelt, végre népies lassúsággal és csavargásokkal kezd beszélni:

— hogy, követi alázatosan, a domb oldalába a falu . . .

— Elég, — kapá el a szót a biztos: — irom neki Oldalfalu oder Odalfalva.

A bíró ellentmondani nem mert; e név a falura száradt, s közönségessé lön.

Ez idő óta csak egy oklevelen, a „bogár, bogár, sárga cserebogár“ eredeti kéziratán lehetett ezt olvasni: „irtam Szentlélekfalván“. E szép és jelentékeny helynév oly jól és méltán illett oda.

Élő harang.

De azért nem krinolinós fehérceled.

Hazánk görbehátú felföldének egyik németajkú mezővárosának — a hagyomány szerint — a régi jó időkben volt ugyan temploma, annak meg tornya, de a toronynak sem órája, sem harangjai. Fölszólítja tehát egyidőben a nemes tanács az érdemes polgárokat, gondolnának ki egy módot, hogyan kelljen vasárnaponkint a néppel, harangok és óra hiányában, tudatni, mikor kezdődik az isteni szolgálat. A furfangos kántor megmenté polgártársait a fejtöréstől és egy tervet nyújtott be a tanácshoz, melyet az szavazattöbbség által el is fogadott. Hangzott pedig a kérdéses terv ilyenformán (mint azt akárki másnap a városház fekete tábláján kiragasztva olvashatá):

„Minden egyes czivis, úgy mint a polgári sorozaton egymásra következik, más más vasárnapon a város minden utcáit (kettőt és egy felet) bejárni tartozik, minden házba bekiáltván. És pedig rövidség okáért első harangozás helyett: figyeljete; második helyett: figyeljete s készüljete; harmadik helyett: figyeljete, készüljete és induljatek. Csak a plébános és kántor legyenek e tisztségtől felmentve.“

Ugy is lett; míg a nemes tanács sokkal későbbben nem huzatott harangokat a toronyra ugyan módjukban volt a tisztességes polgároknak mellkastágitó tisztségek hü eljárása által életüket jó hosszúra nyújtani.

ÜSZÖGÖS KALÁSZOK.

Egy kazalból kiszedegette a túrpásztói tűzök.

X.

Pertáf basa véleménye ellenségéről.

„MenjeteK, menjeteK
Szép Gyula várába,
Vivjatok, vivjatok
Allah-igazába' —
Mikorra a hajnal
Felüti az orrát,
Megdöntve láthassam
A magyarok sorját!“
Igy szölt Pertáf basa
Nagy büszkén, kevélyen;
Bepillantoti aztán
A kancsóba mélyen.
De mint meglátta, hogy
Bor van benn', nem löre :
Haragjában rögtön
— Kiitta belöle!
S gúnyosan mond ajka :
„Tudjátok vitézek,
Az áll a koránban :
„Pusztitsd ellenséged!“
Ellenségem nekem
A jó bor — halálig;
Hanem pusztitom is,
Mint látjátok — váltig!
Hej de azt mondhatom :
Meg is érzik rajta,
Hogy magyarnál termett :
Ép oly — *erösfajta!*“

XI.

Vidéki referáda.

Tegnapelőtt a színházban
Pompás *nemzeti dal* hangzott :
Csikós uram, bojtár uram
Excellenter — kurjongatott.

Csupa öröm volt látni azt,
Mit miveltek a színpadon;
A *nemes tűz* égő gázát
Mint fújták a — sügolyukon.

Mily dicső lelkesedéssel
Ürité ki a vén csikós
Azt a két butella schillert —
S még nem is lett töle pikós!

Mimikák non plus ultrája
Mint tükrözék a jó arczon,
És a *gége szenvedése*
Mint hogy az ecztes bor *karczol!*

XII.

Kisegítés.

Szerelmesek a gerliczék,
Szerelmesek egymásba;
De még sem oly szerelmesek,
Mint Izidor Kalárba.

Teszi is a szépet szörnyen,
Czitálja a könyvekből
A szerelmi mondokákat :
Miknek tüze hevit, öl.

No de egyszer szégyenére
Belesül a beszédbe . . .
Gyi szép eszem, jó gondolat! . . .
De biz annak már vége.

Zavarából e szavakkal
Segité ki a lányzó :
„Ha feledé, ott van kérem,
Ott a — *finom társalgó!*“

XIII.

Hozzá.

Ki mint piros pipacs, úgy virulsz a réten,
Én lelkem szerelme, gyönyörü szép Agnes!
Tudod-e : mi szivem? egy kemény vadarab . . .
A tied pediglen repedezett mágnas.

Tanultad-e szentem a metaphysikát,
Mikor libát őrzél gyönyörü szép Agnes?
Ha tanultad, tudod a peréceptortól :
Hogy a vasat húzza magához a mágnas!

Naiv útmutató.

Szomorú darabot adtak az X-i színházban, a többi közt egy kis fiúra is szükség volt, a kinek egész tendenciája annyiból állott, hogy egy sziklatetön kellett neki aludni, e nagy szerepre felkérték a kántor uram hét éves fiacskáját. A darab közepén előjön, hogy az apa rég elvesztett kis fiát felismeri egy szirttetön, de hozzá nem juthat egy rettenetes vizzuhatagtól, mely őket egymástól elválasztja. A mint tehát az apa örjög, tépelődik, miként juthasson gyermekéhez, csónakot keres, de nincs, átúsznék rajta, de az iszonyu vizroham azonnal elsodorná, átkozódik a sors ellen, sir keservesen. Nem állhatta tovább a kis fiú, s megszólal a parton :

— Bácsika! bújjon át alatta, engemet is ott dugtak keresztül . . .
Volt kaczagás, meg tapsvihar.

TESSÉK HÁT VÁLASZTANI!

vagy :

idegen divatok és magyaros viseletek.

(Berlini divatkép.)

Tetszik-e ez? .

(Párisi divatkép.)

No vagy ez?

(Londoni divatkép.)

Hozzá meg ez?

(Müncheni divatkép.)

Vagy pedig plane az ilyen?

(Párisi divatkép.)

Akár pedig ezek itten?

(Mindenféle divatkép.)

Vagy végtére ezek?

Már most lássunk egy mást!

Ilyen öltönyt viselt Eszterházy Teréz grófnő
1696-ban. (Trophaeum dom. incl. Estoras.)

Ez volt Eszterházy Ferenczné, született Amadé
Judit grófnő viselete (a Trophaeum domus incli-
tae Estoras szerint).

Igy öltöznek 1859-ben télen.

Igy pedig tavasszal és ősszel.

Ez pedig a legújabb divatú mente.

Téli vers.

Hideg, komor künn az idő,
Léptek alatt csikorg a hó,
Mint a hájazatlan kerék,
Melylyel alig bír a fakó.

Teringette! hogy szaladnak
A járókelő emberek,
Taktusra vaczog a foguk;
Maga a nap is didereg.

Egy kétségbeesett varju
Guggol amott a puszta fán;
Mi lehet egy bunda ára?
Arról gondolkozik talán.

Mily boldogság mostanában
Pipázni a kályha mellett,
Hol az áldott jó melegtől
Szinte megsül a lehellet.

Hanem ezt csak alázatos
Véleménykép kockáztatám,
Mert a kályhám disznóhideg,
Pedig (gyertyával) fütöm ám!

De ki tehet erről? Én nem!
Szent Töhötöm legyen tanúm!
Tyú! szinte fölháborodik
A gyomrom e csunya gyanún!

A mi marad, el nem halad,*)
Ebben rejlik megnyugvásom;
Tudom én, hogy nekem is lesz
Meleg szobám — majda nyáron.

V.

A padlós szoba.

— Csak nincs is jobb a padlós szobánál! — mondá
egy társaságban egy öreg úr, — én régen akartam már
kipadlóztatni a szobámat, de soha sem adta ki a mód.

— Hiszen urambátyámnak padlós a szobája — szól
közbe egy fiatal ember.

— Az enyém? soha sem padlós az uramöcsém.

— De bizony csak padlós, én emlékszem rá, mikor
kis gyermek voltam, és boldogult asszonynéném elelve-
zetett magához, hogy a padlón játszottam.

— No már uramöcsém engedjen meg, nekem csak
tudnom kellene, hogy volt-e valaha padlós szobám? ma-

*) Itt tollhiba van az olvasó kegyes engedelmeivel. A hibás
sort megfordítva kérem értetni; hálából majd én is megfordítva
sziveskedem érteni, ha ön azt bátorodik mondani e versről,
hogy rossz.

V.

gam csak fel nem szedtem, se tudtom nélkül senki fel
nem szedhette, mert már negyven éve lakom abban a
szobában.

— Fogadjunk, hogy padlós!

— Nem bánom, fogadjunk.

A fogadásnak azután az lett a következése, hogy
az egész társaság elment urambátyámhoz, hol az uram-
öcsém egy ásóval feszegetni kezdé a szoba földjét.

— Mi a gutát csinál uramöcsém?

Azonban az uram öcsém felelet helyett egy pár
ásó nyomnyi földet kivetvén — mutatá az alatta elte-
metve volt padlózatot. Képzeltetni urambátyám bámu-
latát és örömét. Végre sok tanakodás után kiviláglott,
hogy asszonynéném idejében csakugyan padlós volt az
a szoba, de annak halála után a gazdasszony restellvén
a padlómosással vesződni, úgy tele rakodott az sárral,
hogy bányászilag kelle újra felfedezni.

Okos diák.

— No fráter, mit tesz causa, causae? — kérdi a
dilectissime egy kis növendéktől.

Ok, mód, súgják szomszédi.

— Kommót! — felelt az egész biztossággal.

Domine Nega.

A régi jó világban, midőn még a deákember nem
tartá méltóságán alattinak tüzi fát requirálni, egy nagy-
kőrösi deákember ilyen móddal tett szert tüzelőfára. Az
érdemes csizmadia, kinek háza elöl elvitte a fabaktert,
panaszt emelt az akkori rectornál, megnevezvén a fatol-
vajt, s minthogy különben a deák igen jó fiú volt, saj-
nálta ötet kitenni a törvény szigorának az érdemes rec-
tor. Azonban hivatnia s szembesítnie kelle.

— Ez-e a falopó? — kérdé a csizmadiától a rector-
professor.

— Ez uram, megismertem.

— Domine nega! hát kend lopta el a fát?

— Én nagy tiszteletű uram, — mond a deák fel-
fogva a nega szó jelentését — sohasem bántottam.

— De hiszen, — mond a csizmadia mérgesen —
beszélhet Nega uram a mit tetszik, mert ő lopta el az
fámat!

Szegény árva.

G — n egy hatvan esztendősen vén cigány mindig az
apja számára kéregetett alamizsnát. Egyszer meghalt
az öreg dáde. A hátramaradt azután folytonosan így ké-
regetett:

— Kenyerüljenek egy seginy árván, kinek sem
apja sem anyja nincsen.

Kakas Márton emléklapjaiból.

= Az előbbi számunkban említett X. megyébe-
pusztai tanítót egyszer maga elé idézvén az iskolára
felügyelő gondnok, feddő hangon tudatá vele, miként
az a panasz reá, hogy „nagyon jár a korcsmába.“

— Merő gaz rágalom gondnok úr — felelt a vád-
lott.

— No már ezt hiába tagadja az úr, hiszen minden
ember tudja, akárhányan szemibe mondják.

— És én még is azt mondom, hogy rágalom.

— Hogy lenne az lehetséges?

— Hát csak úgy — felelt a tanító, — hogy a mint
én abba korcsmába beteszem a lábam — *tüstént leülök*,
azért most is csak azt állítom, hogy merő hazugság az,
hogy én a *korcsmába(n) járok*, mert én ott szép csende-
sen üldögélek.

= Sok ártatlan magyar ember törte már azon a
fejét, hogy voltaképen mi a különbség a *diner* és az *ebéd*
között.

Az, hogy *dinert* a francziák esznek, *ebédet* meg a
magyarok — nem áll, mert hát nálunk is hány uri em-
ber van, ki igen közönséges, az ő nyelvükön *gemein* dol-
ognak tartaná *ebédet* enni, valakit ebédre hívni, hanem
dineroz — s *dinére* hívja vendégét is.

Szóval : most se tudnánk voltaképen, mi a külön-
ség e két íz között, ha azt az én furfangos eszű Miklós
barátom föl nem fedezte volna. Az a megfejtés röviden
ebből áll :

„Ha *dinert* adsz, a tésztás étel a pecsenye után kö-
vetkezzék; ha pedig csak egyszerűen *ebédelni* akarsz,
akkor előbb fogod föladatni a haluskát, aztán jön a pe-
csenye.“ Voila tout!

Már most szóljon, a kinek alkalma volt *dinére* hi-
vatni, nincs-e igaza az én jó barátomnak.

= Hol lakik kend atyafi?

— A' lóba (értsd Arlóba — palóczosan kiejtve).

— A lóba?! — kérdi bámulva az egri ember, —
hogy férhet kend ott el?

A palócz nem szól semmit, hanem kis vártatva,
kérdi az egri embertől :

— Hát kiendnek hao van becsöletes lakaasa?

— Egerben, — feleli amaz.

— Een megfeerek a'lóba, de haat kiend szi — hogy
feer meg az egerbe?

= Egy társaságban szó jött az utlevelekről is, és a
jelenvoltak egymásnak mutatták kellőleg ellátott utle-
veleiket, hol a születés és tartózkodási hely, foglalkozás,
utazás célja, személy-leírás stb. minden annak rendje
szerint bennfoglaltatott, — ezt látván egy hánykodó
uracs, miután ő egy akkoriban divatba jött igazolási-
jegynek volt birtokában, hol a személy megnevezésén
kívül egyéb nem foglaltatik, bosszankodólag mondá :

— Ez az enyim olyan számár passus, nincs azon
egyéb mint a nevem!

= H. káplárból degredált huszárközvitéz a leg-
jobb, legpontosabb és legtisztább katonák egyike volt,
hanem azon rossz tulajdonság volt meg benne, hogy a
kártadüh valóságos szenvedélyévé vált, úgyannyira,
hogy azt sem szép szó, sem pedig többszöri kurtavasa-
lás ellenére sem hagyhatta el.

A kapitány végtelenül szerette H-t és minden
áron gyógyítani akarván veszedelmes betegségéből;
egy izben, midőn ismét kártyajáték végett panaszolta-
tott be, azon hiszben, hogy a *drasticus* szernek talán
hatása leend, huszonöt botra ítélte.

A hallott ítélet után szomoruan ballagott kifelé hu-
szárom a szobából, egyszerre azonban visszafordul, de-
rült arczzal a kapitány elé áll, és zsebéből egy játék
kártját kivevén, mondja :

— Kapitány uram! emeljük le, ötven bot vagy
semmi!

= X. számvevő, ki igen ismeretes volt szörszálhaso-
gató észrevételeiről, számvevői nehézségek közé többi
között egyszer ezt is tette :

„Az ujonnan épült tisztai lak számadásainál ispán
úr több izben kecske-lábakra hivatkozik — hát mi tör-
tént a húásával és bőrével?!

= Z. felügyelő egy alkalommal következő czim-
irattal ellátott levelet kapott : „Becsületes Z. urnak,
és Z. erre arra káromkodott, hogy ki az a goromba, ki
ki neki így mer írni? mikor ő felügyelő és nem *becsü-
letes*.“

= Régen hiába biztatja már a zügügyvéd a client,
hogy csak várjon, nem soká jobbra fordul már az ügye.
A szegény ember egyszer nem győzött már várni, ha-
nem kifakadt : „Az úr csak olyan a prókátorok közt,
mint a sütemények között a csira málé, hogy édes, édes,
— de csak nem táplál az se.“

= Van-e sok fűrt a tőkén atyafi? lesz-e sok bor?

— Biz uram, nem igen természete most a szőlőnek
a bor.

= Egy tót ajkú ispány felbőszítve, megakará fe-
nyegetni béresét, rákiált :

— Huszonötöt kapsz, gazember.

Erre mond a béres fenyegetően :

— Ott leszek én akkor uram!

Az ispány még nagyobb dühvel mondja :

— De nem leszesz.

A 13-dik számbeli rébusz megfejtése.

„Ez a pohár bujdosik.“